

Kajaanin kaupunki

Omistajapoliittiset linjaukset

Kajaanin kaupunki

Omistajapoliittiset linjaukset

Kaupunginvaltuusto 7.12.2020 § 58

Sisältö

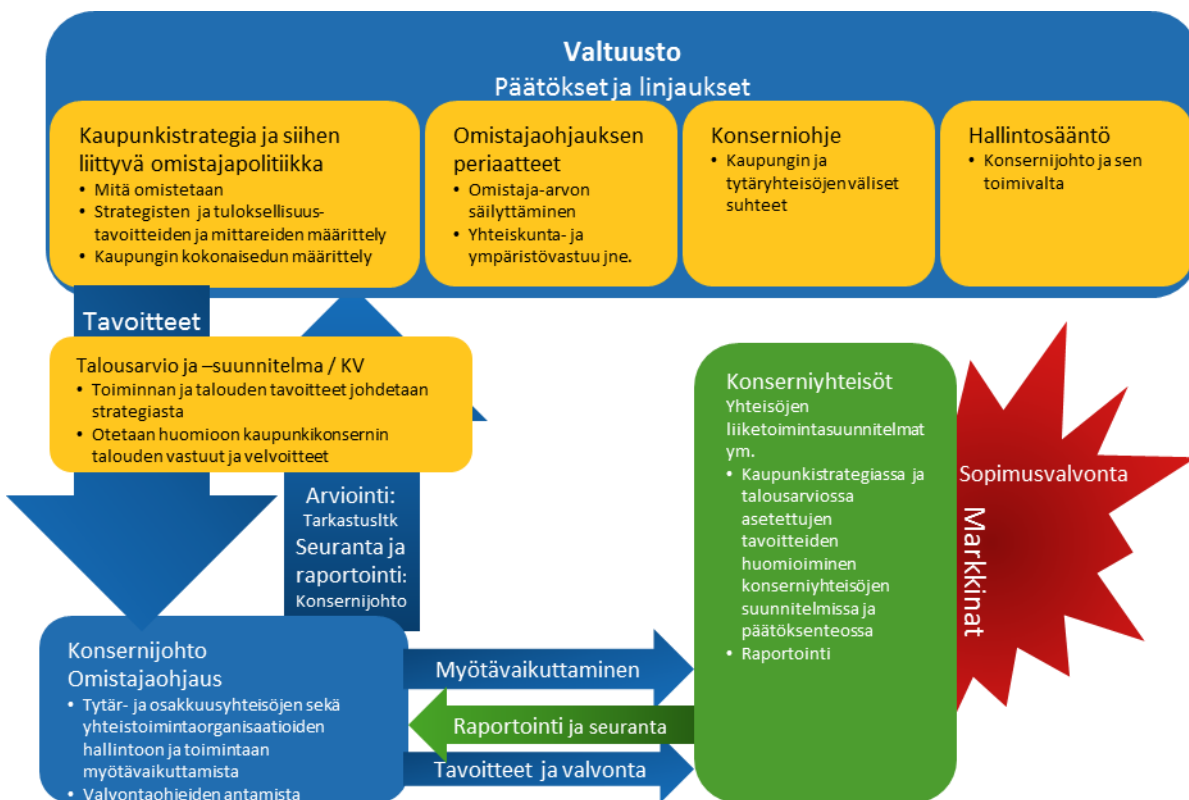
1 Yleinen osa	5
1.1 Kehitysnäkymät omistajapolitiikan lähtökohtana	6
1.2 Omistajapolitiikka johtamisen välineenä.....	6
2 Kajaani-konsernin omistukset ja omistajapoliittiset linjaukset.....	11
2.1 Omaisuuden kartoitus	11
2.2 Kajaani-konserni	12
2.3 Kajaanin kaupungin omaisuuserät	14
2.4 Peruskaupunki	20
2.5 Liikelaitokset	21
2.6 Tytäryhtiöt	24
2.7 Osakkuusyhtiöt	30
2.8 Säätiöt	31
2.9 Kuntayhtymät	32

1 Yleinen osa

Kajaanin kaupungin voimassa olevat omistajapolitiittiset linjaukset on hyväksytty vuonna 2018 ja päivitetty 2020. Linjaukset ovat toimintaa suuntaavia ja näin ollen suhteellisen pysyviä. On kuitenkin jatkuvasti etsittävä mahdollisuuksia tehostaa toimintaa ja olosuhteiden muuttuessa omistajapolitiikkaa on tarkistettava. Kaupungin pääoman tehokas käyttö on yhtä merkittävää kuin käyttötalouden hallinta.

Kaupunginvaltuuston hyväksymät linjaukset ohjaavat kaupungin pääoman käyttöä ja eri omaisuuseriä koskevaa päätöksentekoa. Ne on tarkoitettu ohjeeksi kaupungin luottamushenkilöille ja henkilöstölle sekä tytär- ja osakkuusyhteisöille tulevien yksittäisten päätösten pohjaksi. Linjausten tavoitteena on turvata päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja pääomien käytön tehokkuus. Hyväksytyt omistajapolitiikan on konkretisoiduttava kaupungin päätöksenteossa kaikilla tasoilla. Linjausten toteuttamista on seurattava ja yksiköiden on raportoitava linjausten toteutumisesta omassa toiminnassaan.

Omistajapolitiikka on kaupungin johtamisen väline. Se luo puitteet kaupungin menestykselliselle toiminnalle ja määrittelee, missä tehtävissä ja hankkeissa kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana. Samalla määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä pääoman käytön ja palvelutuotannon tuotantovälineiden hankinnan periaatteet. Omistajapolitiittisia linjauksia voidaan täydentää toimialakohtaisissa ohjelmissa, kuten maankäyttöpoliittisessa ohjelmassa tai elinvoimaohjelmassa. Yksityiskohtaisempia omistajapolitiittisia ratkaisuja sisältyy muun muassa kaupungin toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Kuva 1. Konserniohjaus kuntakonsernissa. Suomen Kuntaliitto.

1.1 Kehitysnäkymät omistajapolitiikan lähtökohtana

Omistajapoliittisten linjausten lähtökohtana ovat kaupunkistrategia ja kaupungin kehittämistavoitteiden ja palvelutuotannon vaatimat voimavarat, kaupungin nykyiset toimintatavat ja tuotantovälineiden omistus sekä arviot toimintaympäristön muutoksista. Erityisesti vaikuttavat arvioidut muutokset palvelujen kysynnässä, kaupungin henkilöstön määrässä ja osaamisessa sekä tarjolla olevassa yksityisessä toimitila- ja palvelutarjonnassa. On arvioitava ulkopuolisen palvelujen tarjonnan kehitys ja yhteistyömahdollisuudet muiden kuntien sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Myös naapurikuntien ja koko seudun kehitys vaikuttaa linjauksiin.

Hankintalainsäädäntö on otettava huomioon sekä kuntien yhteistyössä että kaupungin omaa toimintaa järjestettäessä. Mahdollinen kuntayhteistyö ja toimiminen kilpailluilla markkinoilla edellyttävät kaupungin toiminnan uudelleen organisointia.

1.2 Omistajapolitiikka johtamisen välineenä

1.2.1 Kaupungin omaisuuden käytön tavoitteet

Riippuu omista voimavaroista, alueen yritystoiminnasta sekä elinkeinoelämän rakenteesta, millaisia mahdollisuuksia kaupungilla on tavoitteisiin pääsemiseksi ja palvelutarpeen tyydyttämiseksi. Eri mahdollisuuksia ja niiden kustannuksia vertailemalla päätetään toimintatavasta ja palvelurakenteesta: mitä palveluja tuotetaan ja mistä voidaan luopua. Samalla päätetään kaupungin palvelu- ja konsernirakenteesta.

Toiminnan luonteesta riippuu, miten palvelutuotanto kannattaa organisoida. Erilaisten juridisten toimintamuotojen ohjaaminen poikkeaa jonkin verran toisistaan. Tästä syystä toimintaa käynnistettäessä pitää harkita tarkkaan, mitä toimintamuotoa kulloinkin käytetään vai toteutetaanko toiminta kaupunkiorganisaatiossa. Verorahoitteisiin palveluihin, joita on vaikea tuotteistaa ja hinnoitella, soveltuu perinteinen bruttobudjetoitu yksikkö. Jos toiminta ja sen vaatimat investoinnit on tarkoitus rahoittaa kokonaan myyntituloilla, soveltuu toimintamuodoksi kaupungin liikelaitos tai kaupungin omistama yhtiö.

Oma palvelutuotanto voidaan organisoida brutto- tai nettobudjetoiduksi yksiköksi tai liikelaitokseksi. Oman palvelutuotannon vaihtoehtona on esimerkiksi kaupungin omistama yhtiö, kuntayhtymä tai muu kuntayhteistyö tai yhteistyö yksityisen sektorin kanssa.

Kaupungilla on oltava käytettävissään oman palvelutuotannon edellyttämä omaisuus ja tuotantovälineet. Kaupunki omistaa tarvittavan käyttöomaisuuden, hallitsee sitä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tai vuokraa sen. Ennen hankinta- tai vuokrauspäätöstä on tehtävä valinta hankintatavasta kannattavuus- ja vertailulaskelmien perusteella. Jos kaupunki tuottaa palvelut yhteistyönä muiden kuntien tai yksityisen sektorin kanssa, on sovittava, kuka omistaa palvelutuotannon edellyttämän omaisuuden ja miten omaisuudesta aiheutuvat kustannukset jaetaan.

Kaupungin pääprosessien pysyvästi tarvitsemat tuotantovälineet on useimmiten tarkoituksenmukaista pitää kaupungin omistuksessa. Samoin esimerkiksi tehokkaan maapolitiikan toteutumisen edellytyksenä on vahva maan omistus. Suurempi liikkumavara on esimerkiksi toimistotilojen ja erilaisten koneiden ja laitteiden omistuksessa.

Jos kaupunki toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, tehtävä on annettava osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Poikkeuksia:

- toiminta on vähäistä
- lain perusteella kunta voi nimenomaisesti tuottaa palveluja toiselle taholle tai osallistua tällaista toimintaa koskevaan tarjouskilpailuun
- kunta tuottaa tukipalveluja tytäryhteisölleen
- kunta tuottaa palveluja sidosyksikölle, sidosyritykselle tai yhteisyritykselle
- kunta vuokraa toimitiloja pääasiassa käytettäväksi kunnan omassa toiminnassa ja kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille tai käytettäväksi sellaisessa palvelutuotannossa, jonka tuotannon kunta on kilpailuttanut
- kunta tuottaa palveluja kunnan tai kunnan tytäryhteisön palveluksessa oleville henkilöille palvelussuhteen perusteella
- toiminta liittyy välittömästi valmiuslaissa tarkoitetun valmiussuunnitelman mukaiseen poikkeusoloja koskevaan varautumisvelvollisuuteen

Omistajapolitiikka palvelutuotannon välineenä

Valtaosa kaupungin omaisuudesta toimii palvelutuotannon suoranaisena tuotantovälineenä, esimerkiksi toimitilat, verkostot ja muut tuotantovälineet. Oman toiminnan kustannuksissa on otettava huomioon pääoman hinta ja siitä aiheutuvat kustannukset. Omaisuuden käytön tehokkuutta on arvioitava vertailemalla erilaisten vaihtoehtoisten toimintamallien kustannuksia.

Omalle käytölle asetettavat muut kuin taloudelliset tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi palvelujen saatavuuteen ja laatuun. Maksurahoitteen palvelutuotannon käytössä olevalle omaisuudelle luonnollinen tuotto-vaatimus on sitoutuneelle pääomalle saatava korko.

Omistajapolitiikka kehittämisen välineenä

Omistaminen on keino ohjata ja tukea kaupungin kehitystä. Selkeimmin tällaisia tavoitteita liittyy kaupungin maanomistukseen ja maapolitiikkaan. Maaomaisuuden ohella kaupungin kehittämisen välineitä ovat sijoitukset elinkeinojen kehittämiseen, työllisyyttä tukeviin tai asukkaiden viihtyvyyttä lisääviin kohteisiin. Esimerkkejä tällaisista sijoituksista voivat olla toimitila- ja asuntorakentaminen tai panostus teknisiin verkostoihin tai välitön mukanaolo yritystoiminnassa. Näille omaisuuserille asetettavat tavoitteet kohdistuvat usein väestökehitykseen, työllisyyteen ja muihin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Keinot näiden tavoitteiden saavuttamiseksi saattavat muuttua hyvinkin nopeasti. Kaupungin omistajapolitiikan on kyettävä reagoimaan tällaisiin muutoksiin.

Omistajapolitiikka sijoitustoiminnan välineenä

Sijoitustoiminta jakaantuu toimialasijoittamiseen ja kassavarojen sijoittamiseen. Toimialasijoituksia ovat oman vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset yhteisöihin, jotka hoitavat kaupungin tehtäviä tai joiden toiminnan tarkoituksena on tukea kaupungin tehtäviin liittyviä päämääriä kuten palvelutuotannon järjestämistä, elinkeinorakenteen muutosta tai työllisyyden turvaamista kaupungin ja seutukunnan alueella. Toimialasijoitukset ovat pääsääntöisesti pääomasijoituksia investointien rahoittamiseen kuten investointien rahoitukseen tarkoitettuja antolainoja sekä osake- että osuuspääomasijoituksia. Antolainat voivat olla velkakirjalainoja tai pääomalainoja. Toimialasijoitusten tarkoitus voi olla myös kaupungin taseen keventäminen siirtämällä kiinteistöjä, muita tuotantovälineitä ja myös velkoja kaupungilta jonkun toisen yhteisön omistukseen ja vastuulle. Etenkin maksurahoitteista toimintaa harjoitaviin yhteisöihin tehdyille sijoituksille voidaan asettaa sijoituksen määrään nähden kohtuullinen tuottovaatimus.

Kassavarojen sijoittamisella pyritään saamaan mahdollisimman korkea tuotto ottaen huomioon tuotto-odotusten kasvuun yleensä liittyvä riskin lisääntyminen.

1.2.2 Omaisuuden arvon säilyttäminen ja lisääminen

Kaupungin omaisuuden hoidon lähtökohtana on omaisuuden kunnan ja käyttökelpoisuuden säilyttäminen ja se, että tuotantovälineet vastaavat kulloinkin ajan tarpeita. Etenkin kaupungin pysyvän kiinteistökannan ja kunnallisteknisten verkostojen peruskorjausten laiminlyönti on epätaloudellista ja vaarantaa kaupunkilaisten tarpeita vastaavan palvelutuotannon sekä kaupungin liiketoiminnan kannattavuuden.

Omaisuuden arvon säilyttäminen edellyttää asiantuntevaa arvioita eri omaisuuserien kunnosta ja peruskorjaustarpeesta. Kaupungilla on oltava tämän vuoksi ammattitaitoista henkilökuntaa hoitamaan omaisuutta tai omaisuuden hoidossa on käytettävä apuna ulkopuolista asiantuntemusta. Päätösten maaomaisuuden jalostuksesta, rakennusten ja verkostojen peruskorjausinvestoinneista ja muusta omaisuuden hoidosta on perustuttava asiantuntevaan arvioon omaisuuserien tehokkaasta käytöstä ja hoidosta.

Investointien rahoituksen järjestäminen on linjattava. Linjaukset voivat koskea esimerkiksi yksiköiden vastuuta rahoituksessa, tuotteiden hinnoitteluperiaatteita tai sisäisten vuokrien käyttöä ja tasoa. Kaupungin liiketoimintoja on kehitettävä ja toiminnot on pidettävä kilpailukykyisinä.

1.2.3 Omistuksesta luopuminen

Kaupunki hankkii tarvitsemansa tuotantovälineet käyttöönsä mahdollisimman edullisesti ja mahdollisimman hyvällä kustannus/laatu-suhteella. Jos omasta käyttöomaisuudesta aiheutuvat kustannukset ovat pitkällä aikavälillä vastaavien tuotantovälineiden todellisia kustannuksia korkeammat, on omistuksesta luopumista ja vuokrauksen lisäämistä harkittava. Tuotantovälineiden omistuksesta luovuttaessa on aina varmistettava niiden saatavuus tarvittaessa.

Sellaisesta omaisuudesta ja sellaisista tytär- tai muiden yhteisöjen omistuksista, jotka eivät palvele kaupungin toimintaa tai strategisia tavoitteita, on pyrittävä luopumaan. Luopumisen vaihtoehtona on aina selvitettävä mahdollisuus kehittää kulloinkin tarkasteltavana olevaa toimintaa siten, että se vastaa kaupungin tarpeita.

Kun kaupunki luopuu omaisuudestaan tai omistuksistaan, on ratkaistava, miten luopuminen vaikuttaa kaupungin palvelutuotantoon ja miten palvelut turvataan tulevaisuudessa kaupunkilaisille. Jos omaisuudesta ja omistuksista luopuminen merkitsee myös palvelutuotannon siirtymistä kaupungilta muille toimijoille, on palvelujen turvaamisen kaupunkilaisille oltava korostetusti esillä asiaa ratkaistaessa. Luovutusta valmisteltaessa selvitetään henkilöstön asemaan vaikuttavat seikat. Mikäli henkilöstövaikutuksia on, käydään yhteistoimintamenettelyn mukaiset neuvottelut.

Omaisuudesta luovuttaessa on lähtökohtana oltava vapautuvan pääoman entistä tehokkaampi käyttö. Myyntihinta saattaa poiketa huomattavastikin sen tasearvosta. Tarpeettoman omaisuuden realisointia ei kuitenkaan pidä jättää tekemättä sen vuoksi, että siitä kirjautuisi myyntitappiota. Myyntitilanteessa on toimintoja ja tuotantovälineitä on kehitettävä ja nostettava siten niiden arvoa mahdollisia ostajia kiinnostaviksi.

1.2.4 Pääoman käytön tehostaminen

Pääoman käyttöä voidaan tehostaa ja tuottavuutta parantaa kaupungin omassa toiminnassa tai ottamalla käyttöön sellaisia uusia toimintatapoja, joiden yhteydessä voidaan siirtää kaupungin pääomia entistä tehokkaampaan käyttöön. Tehokas pääoman käyttö tuo kaupungille säästöjä ja useasti johtaa lisäksi käyttö-kustannusten laskuun sekä palvelujen paranemiseen. Uusien toimintatapojen vertailu kaupungin omaan toimintaan edellyttää kattavaa kustannuslaskentaa ja kustannustietoisuutta, jolloin on huomioitava sekä vaihtoehtoisista toimintatavoista aiheutuvat käyttökustannukset että niiden tasevaikutukset ja pääomakustannukset.

Oman toiminnan ja osaamisen parantaminen

Oman toiminnan kehittäminen on ensisijainen kaupungin toiminnan tehostamiskeino. Uusien toimintatapojen ja omistusjärjestelyjen käyttöönoton edellytyksenä on osaava ja tehtäviinsä motivoitunut henkilöstö. On huolehdittava henkilöstön koulutuksesta ja hankittava uudenlaisten toimintamallien vaatimaa asiantuntemusta kaupungin palvelukseen tai käyttöön.

Jotta kaupungin palvelutuotanto vastaisi kaupunkilaisten odotuksia ja olisi kilpailukykyistä markkinoilla olevan tarjonnan kanssa, kaupungin on taattava palvelujen haluttu laatu ja tuotettavat palvelut kustannustehokkaasti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi toimitilojen, vuokrattavien asuntojen, liikuntapaikkojen sekä katu- ja yleisten alueiden laadusta huolehtimista. Kaupungin on osoitettava laadun ylläpitämiseen tarvittavat varat ja muut resurssit.

Kaupungin toimintojen eriyttäminen omiksi taseyksiköikseen tai erillisiksi liikelaitoksiksi tuo jatkuvuutta toimintaan. Samalla se yhdessä palvelujen tuotteistamisen kanssa lisää läpinäkyvyyttä ja helpottaa sekä ulkoista että sisäistä hinnoittelua.

Tuotantovälineiden käytön tehostaminen

Kaupungin on jatkuvasti arvioitava toimintatapojaan ja sitä, ovatko kaupungin tuotantovälineet tehokkaassa käytössä. Tämä arviointi edellyttää jatkuvaa vaihtoehtoisten toimintatapojen kartoitusta ja markkinoiden seuranta. On arvioitava, millaisia ja minkä laatuista palveluja kaupunkilaiset tulevaisuudessa tarvitsevat ja pystyykö nykyinen tuotantokoneisto vastaamaan näihin odotuksiin. Kaupungin omalle palvelutuotannolle vaihtoehtoiset järjestämismallit, niiden kustannukset ja muut resurssitarpeet on arvioitava 10–15 vuoden aikajänteellä. Uusien toimintatapojen käyttöönotto saattaa olla yksi tapa tehostaa pääoman käyttöä. Vaihtoehtoisia toimintamalleja ovat muun muassa yhteistyö kuntien tai kuntien ja yksityisen sektorin kanssa, erilaiset elinkaarimallit, ulkopuoliselle yritykselle annettava toimilupa, ostopalvelut, palvelusetelit, käyttöomaisuuden vuokraus, yksityistäminen, kaupungin tukema vapaaehtois- tai omaistyö sekä harrastus- ja vapaaehtoisohjaisten toimijoiden tukeminen.

1.2.5 Riskienhallinta

Kokonaisvaltainen riskienhallinta tukee strategista johtamista. Riskienhallinta on järjestelmällistä ja ennakkoivaa uhkien ja mahdollisuuksien tunnistamista, analysointia ja hallintaa. Se on osa toiminnan suunnittelua, seuranta ja päätöksentekoa. Riskit liittyvät yleensä tuloksellisuuden, laillisuuden, ja hyvän hallinnon vajeisiin tai varojen ja omaisuuden hukkaamiseen tai tehottomaan käyttöön.

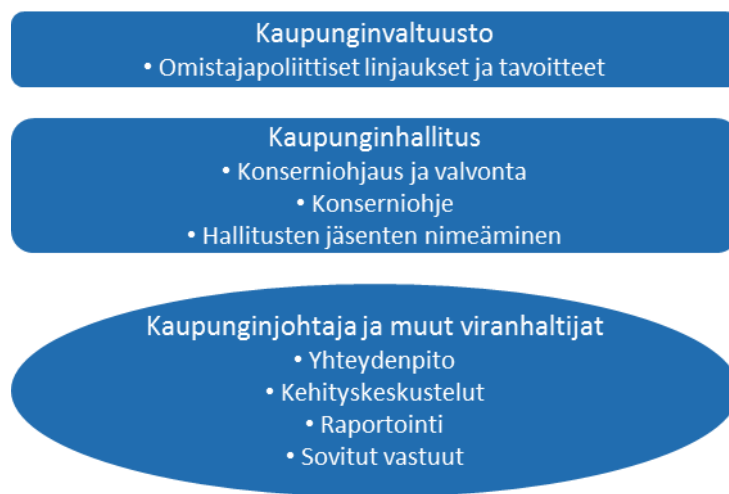
Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Kohtuullinen varmuus ja olennaisimpien asioiden varmistaminen on riittävä päämäärä, koska ehdoton varmuus edellyttää yleensä liiallisia kustannuksia saavutettavaan hyötyyn verrattuna. Aktiivisella omistajuudella ja kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla varmistetaan kaupungin menestyksellistä toimintaa.

Kajaani-konsernin riskienhallinnasta annetaan ohjeet [Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa](#).

1.2.6 Vastuu omistajapolitiikan toteutuksesta

Omistajapolitiikan ohjaus ja valvonta sekä käytännön toteutus vastuutetaan selkeästi luottamuselimille ja henkilöstölle. Ohjaus ja valvonta kuuluvat luottamushenkilöorganisaatiossa valtuustolle, toimeenpano hallitukselle sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja linjausten toteutumisen valvonta tarkastuslautakunnalle. Toimihenkilöorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu kaupunginjohtajan tehtäviin. Kaupungin operatiivisesta toiminnasta vastaavat lautakunnat ja toimialajohtajat tai johtokunnat ja liikelaitosten johtajat. Kaupungin tytäryhteisöjen toiminnasta vastaavat näiden omat hallintoelimet.

Kaupungin omistajapolitiikan ohjauksesta ja valvonnasta sekä operatiivisesta toiminnasta vastaavien henkilöiden ja toimielinten työn- ja vastuunjako sekä raportointijärjestelmät on määriteltävä yksiselitteisesti kaupungin konserniohjeessa ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa. Toimivan johtamis- ja ohjausjärjestelmän lisäksi aito yhteistyö ja sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin ovat ehdoton edellytys kaupungin menestymiselle.

Kuva 2. Toimivallan jako konserniohjauksessa

2 Kajaani-konsernin omistukset ja omistajapoliittiset linjaukset

2.1 Omaisuuden kartoitus

Omaisuuden kartoituksen lähtökohtana on ollut kaupungin käyttöomaisuuskirjanpito ja omaisuuserien hankintahintaan perustuva tasearvo. Omaisuutta on arvioitu sen mukaan, miten se palvelee kaupungin palvelutuotantoa. Kartoitusta varten omaisuus on ryhmitelty maa- ja vesialueisiin, rakennuksiin, kiinteisiin laitteisiin ja rakenteisiin, koneisiin ja kalustoon sekä sijoitusomaisuuteen.

2.1.1 Omaisuuden arvo

Arvonmäärityksen lähtökohtana on omaisuuserien tasearvo. Tarkoituksenmukaiseen arvostusperiaatteen vaikuttaa kuitenkin päätöksentekotilanne, jonka tueksi arvoa määritellään. Yleisesti käytettyjä arvostusperusteita ja niiden avulla laskettuja arvoja ovat tasearvo, käypä arvo, markkina-arvo ja tuottoarvo. Tasearvo lasketaan vähentämällä omaisuuden hankintahinnasta sen käyttöikää vastaavat suunnitelman mukaiset poistot. Käypä arvo lasketaan vähentämällä omaisuuden laskentahetken uushankintahinnasta sen käyttöikää vastaavat suunnitelman mukaiset poistot. Markkina-arvo vastaa omaisuuden myynnistä laskentahetkellä todennäköisesti saatavaa hintaa. Tuottoarvo lasketaan diskonttaamalla omaisuuden käytöstä tulevaisuudessa saatavat tuotot laskentahetkeen.

Palvelutuotannossa käytettävien tuotantovälineiden arvo on yleensä niiden tasearvon mukainen käyttöarvo. Etenkin kaupungin myymien maksullisten palveluiden kustannus- ja hinnoittelulaskelmissa saattaa olla perusteltua käyttää omaisuuserien arvona niiden käypää arvoa. Myös sisäisen hinnoittelun lähtökohdaksi soveltuu monessa tapauksessa käypä arvo. Sijoitusomaisuuden ja tuotantovälineiden arvostusperusteeksi soveltuu tuottoarvo esimerkiksi silloin, kun ollaan arvioimassa liiketoiminnasta kaupungille tuloutettavaa kohtuullista tuottoa. Jos harkitaan jostakin omaisuuserästä luopumista, omaisuus on arvostettava todennäköiseen luovutusarvoon eli markkina-arvoon, joka voi olla markkinatilanteesta riippuen merkittävästi tasearvoa alhaisempi tai korkeampi. Tällaisissa tilanteissa on huomioitava myös omaisuuden tai toiminnan saneerausmahdollisuus ja sen vaikutus markkina-arvoon.

2.1.2 Omaisuuserän merkitys palvelutuotannolle

Kaupungin palvelutuotantoa varten on käytettävissä oltava toiminnan vaatimat tuotantovälineet. Omaisuutta hankkiessaan kaupunki on asettanut sen käytölle tavoitteita. Tavoitteita voidaan asettaa myös talousarviossa ja -suunnitelmassa. Kaupungin on seurattava jatkuvasti tavoitteiden ajankäytös- ja -suoritus- ja sitä, miten omaisuus ja sen käyttö palvelee nykyisissä olosuhteissa näitä tavoitteita.

Kaupungin pääomaa on tuotantovälineiden lisäksi sitoutuneena kaupungin kehittämisen kannalta tärkeisiin strategisiin kohteisiin tai pääoma on sijoitettu pääasiassa tulonhankintatarkoituksessa. Omaisuus jaotellaan strategisiin, kaupungin kehitystä edistäviin, palvelutuotannon edellytyksiä turvaaviin ja liiketaloudellisiin, taloudellista tuottoa tuottaviin omistuksiin.

Mikäli omistus ei täytä mitään näistä ehdoista, omistukselle ei ole pääsääntöisesti perustetta. Omistamisella on aina myös hintansa, koska omistaminen sitoo pääomia. Strateginen omistus tukee kaupungin strategisten päämäärien saavuttamista ja antaa mahdollisuuden ohjata toimintaa omistajana haluttuun suuntaan. Palvelutuotannon edellytyksiin liittyvä omistus on tarkoituksenmukaista silloin, kun omistus tarjoaa mahdollisuuden palveluiden kustannustehokkaaseen ja laadukkaaseen tuotantoon ja ei-omistus pohjaiset ratkaisut ovat sitä huonompia. Omistus on liiketaloudellisesti kannattavaa, jos pääoman tuotto ylittää pääoman kustannukset tai tuotto on parempi kuin vaihtoehtoisissa sijoituskohteissa.

2.2 Kajaani-konserni

Kaupungilla on määräysvalta konserniyhteisössä, kun sillä on yli puolet yhteisön kaikkien osakkaiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksen tai vastaavan elimen jäsenistä tai sopimuksen perusteella em. vastaava äänimäärä.

Yhdistys tai säätiö on kunnan tytäryhteisö, jos kunnalla on oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksesta tai vastaavasta elimestä tai sääntöjen mukaan yhdistyksen tai säätiön nettovarallisuus siirtyy purkautuessaan kokonaisuudessaan kunnalle tai kuntakonserniin kuuluvalla yhteisöllä.

Osakkuusyhteisöjä ovat yhteisöt, joissa emoyhtiöllä on yksin tai yhdessä muiden konserniyhteisöjen kanssa samanaikaisesti huomattava vaikutusvalta ja merkittävä omistusosuus. Huomattava vaikutusvalta tarkoittaa 20–50 prosentin omistusta yhteisön äänimäärästä ja merkittävä omistusosuus vähintään 20 prosentin omistusta osakkuusyhteisön omasta pääomasta.

Omistajaohjauksen kannalta peruskaupunki, liikelaitokset, rahastot ja tytäryhtiöt muodostavat ohjattavimman kokonaisuuden. Näihin omaisuuseriin kaupunki pystyy välittömämmin vaikuttamaan omilla päätöksillään. Kuntayhtymissä ja osakkuusyhtiöissä kaupunki on osaomistaja ja ohjaukselta riippuu omistuksen tai muulla perusteella määräytyvän äänivallan suuruudesta ja erityisesti omistajaohjauksen tehokkuudesta.

Kajaani-konsernin emoyhteisönä on Kajaanin kaupunki. Vuoden 2021 alussa konserniin kuuluvat peruskaupunki, neljä liikelaitosta (Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kajaanin Mamselli, Kajaanin Vesi ja Vimpelinlaakson kehittämislaitos), kahdeksan kaupungin määräysvallassa olevaa tytäryhtiötä (Loiste Oy, Kajaanin Energiatuotanto Oy, Kainuun Voima Oy, Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari, Kajaanin Teknologiakeskus Oy, Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus, Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy ja Edukai Oy), neljä osakkuusyhteisöä, joissa kaupungin omistusosuus on 22,8–45,4 prosenttia (Kainuun Etu Oy, Kiinteistö Oy Kajaanin Kিসatie, Kajaanin Matkailu Oy ja Kainuunmeren Työterveys Oy), kolme kuntayhtymää, joissa omistusosuus on 42,8–47,5 prosenttia (Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Kainuun Liitto ja Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi) sekä Kajaanin Palvelutalossäätiö.

Kajaani-konserni 1.1.2021				
Toimialat				
Liikelaitokset	Tytäryhtiöt	Osakkuusyhtiöt	Säätiöt	Kuntayhtymät
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	Loiste Oy 50,1 %	Kainuun Etu Oy 45,4 %	Kajaanin Palvelutalossäätiö	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä 47,5 %
Kajaanin Mamselli	Kajaanin Energiatuotanto Oy 100 %	Kiinteistö Oy Kajaanin Kিসatie 41,4 %		Kainuun Liitto 46,8 %
Kajaanin Vesi	Kainuun Voima Oy 100 %	Kajaanin Matkailu Oy 30 %		Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi 42,8 %
Vimpelinlaakson kehittämislaitos	Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari 100 %	Kainuunmeren Työterveys Oy 22,8 %		
	Kajaanin Teknologiakeskus Oy 100 %			
	Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus 74,8 %			
	Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy 100 %			
	Edukai Oy 87,9 %			
				Energiaomistukset
				Asunto-omistukset
				Kiinteistöomistukset
				Muut omistukset

Kajaani-konsernin omaisuus 31.12.2019 milj. €	Perus- kunta	Liike- laitokset	Tytär- yhtiöt	Kunta- yhtymät	Koko konserni
Aineettomat hyödykkeet	1,4	0,5	32,0	1,1	35,0
Aineettomat oikeudet	0,0	0,0	8,7	0,4	9,1
Muut pitkävaikutteiset menot	1,3	0,5	23,3	0,7	25,8
Aineelliset hyödykkeet	200,7	49,5	352,0	79,2	681,4
Maa- ja vesialueet	33,4	0,4	6,1	0,3	40,2
josta liittymismaksut	0,8	0,2	0,4		1,4
Rakennukset	98,1	20,3	112,1	11,9	242,4
Kiinteät rakenteet ja laitteet	49,3	24,2	217,0	3,6	294,1
Koneet ja kalusto	5,5	1,9	12,1	2,1	21,6
Muut aineelliset hyödykkeet	1,1	-	-	-	1,1
Ennakkomakut ja keskeneräiset hankkeet	13,2	2,7	4,7	61,3	81,9
Sijoitukset	1,7	0,0	42,2	0,6	44,5
Osakkeet ja -osuudet	1,7	-	42,2	0,6	44,5
Rahoitusarvopaperit	134,9	-	-	-	134,9
KAIKKI YHTEENSÄ	338,6	50,0	426,2	80,9	895,7

Omaisuserien arvot ja konserniyhtiöiden luettelo ovat tilinpäätöksen 31.12.2019 mukaisia, ellei toisin mainita. Omaisuutena tarkastellaan kaupungin ja liikelaitosten pysyviä vastaavia (= aineelliset ja aineettomat hyödykkeet ja sijoitukset).

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Tavoitteena on selkeyttää konsernirakennetta yhdistämällä tai luopumalla osasta omistuksia.

2.3 Kajaanin kaupungin omaisuuserät

2.3.1 Peruskunnan maaomaisuus

Peruskaupungin maa- ja vesialueet 31.12.2019	Tasearvo, €	Pinta-ala, m ²
Yleiset alueet (kaava-alue)	6 519 331	12 523 540
Määräalat (lohkomattomat)	31 725	10898
Tontit (kaupungin omistama rakennus)	4 595 676	692 306
Vapaat ja vuokralle annetut tontit	7 805 621	5 788 233
Tilat		
Huvila-alueet	22 799	149 897
Kaava-alueella (lohkomattomat)	860 620	568 302
Maa- ja metsäalueet	12 477 475	72 414 515
Muut alueet	320 354	392 626
Yhteensä	32 635 361	92 549 899

Omaisuu den arvo

Peruskaupungin maaomaisuuden tasearvo on 32,6 milj. euroa. Maa-alueiden ryhmässä on myös ei-palautuskelpoiset liittymismaksut, joiden tasearvo on 1,0 milj. euroa. Tytäryhtiöiden maaomaisuuden tasearvo on 6,3 milj. euroa ja kuntayhtymien 0,3 milj. euroa. Kajaani-konsernin maaomaisuuden arvo on 40,2 milj. euroa. (TP 2019)

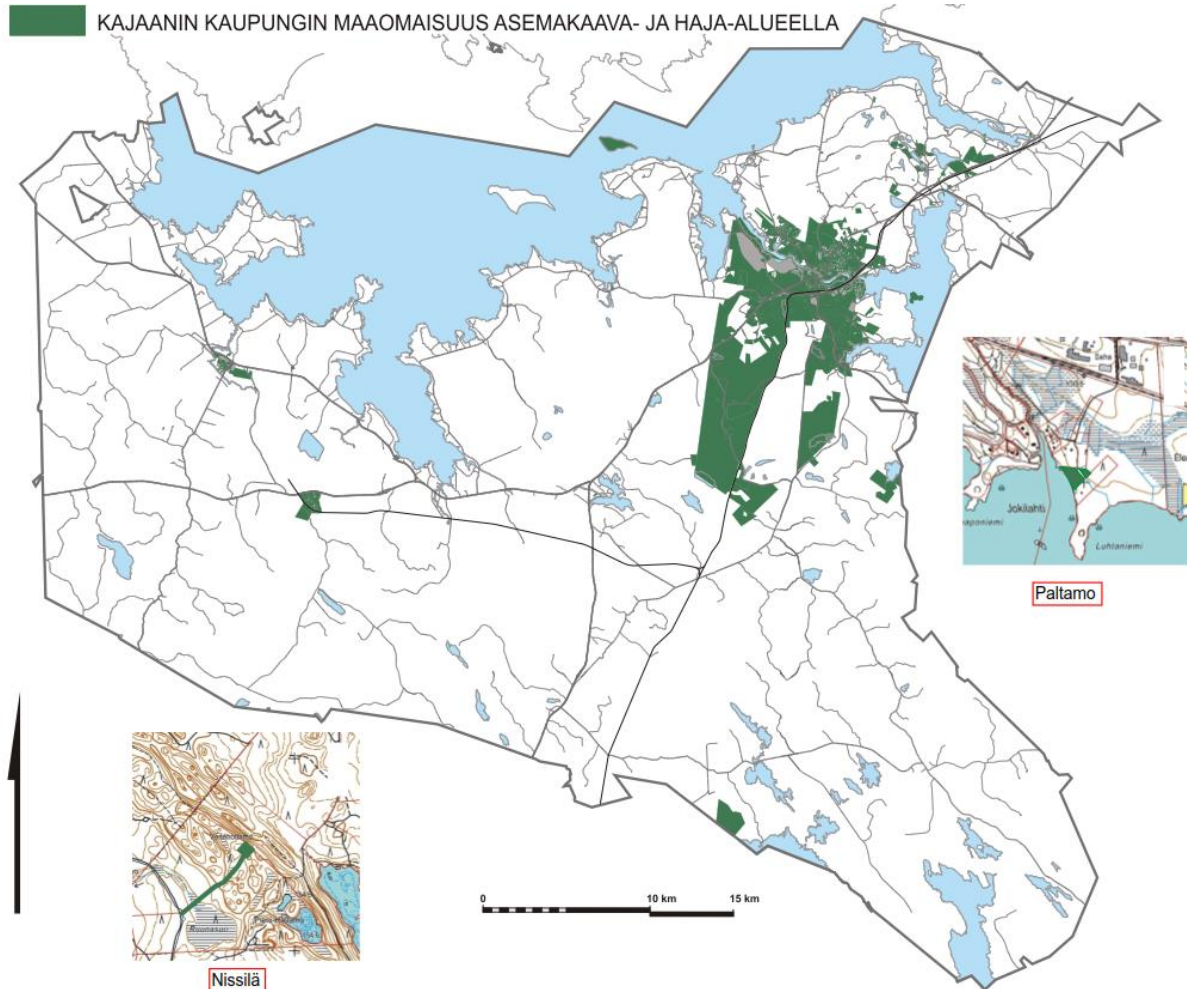
Kajaanin kaupunki omistaa noin 9 255 hehtaaria maata. Maa- ja metsäalueita on 7 214 hehtaaria ja niiden tasearvo 12,5 milj. euroa. Ne jakaantuvat talous- ja taajamametsiin. Alueita käytetään maa- ja metsätalouden lisäksi kaupunkilaisten ulkoilu- ja virkistysalueina sekä vedenottamo-, jätekeskus- ym. erityisalueina. Osa alueista on vuokrattu erilaisille yhdistyksille ja yritysille monenlaisiin käyttötarkoituksiin ja mm. Kai-nuun Prikaatille harjoitusalueeksi. Talous- ja taajamametsät tuottavat kaupungin käyttötalouteen vuosittain keskimäärin noin 230 000 euroa puhdasta tuloa. Talousmetsiin sisältyy kaupungin keskustaajaman raaka-maareservi, jolla kaupunki varmistaa sen, että keskustaajama voi kasvaa kaupungin haluamaan suuntaan ja tonttimaan hinta pysyy kohtuullisena.

Kaupungin omassa käytössä olevien asemakaavoitettujen tonttien pinta-ala on 69,2 hehtaaria ja tasearvo 4,6 milj. euroa. Kaupungin omistamien yleisten palvelujen rakennusten tonteista ja muista vastaavista alueista ei peritä käyttäjähallintokunnilta sisäistä vuokraa. Vuokralle annettujen ja vapaiden tonttien pinta-ala on 578,8 hehtaaria ja tasearvo 7,8 milj. euroa. Kaupungin maanvuokratulot ovat vuosittain noin 2,6 milj. euroa. Tonttien myyntivoitto oli 476 844 euroa vuonna 2019. Myyntivoiton määrä oli poikkeuksellisen suuri. Kyseisiä myyntivoittoja kertyy keskimäärin vuosittain noin 150 000 euroa.

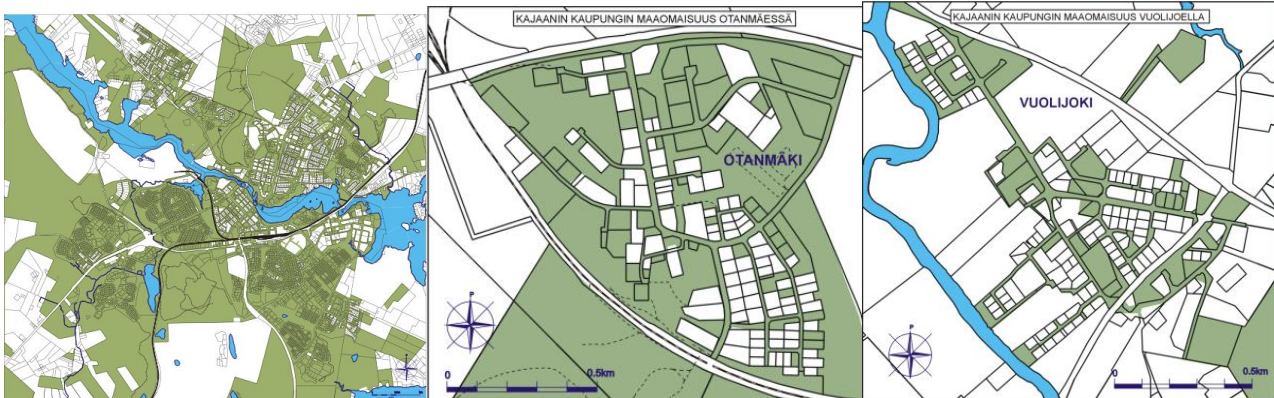
Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Maankäyttö- ja rakennuslain perusteella kaupungin tulee hankkia omistukseensa asemakaavan mukaisten katujen ja muiden yleisten alueiden alueet. Muilta osin maan omistaminen ei ole kaupungin lakisääteinen tehtävä. Omistamalla sekä raakamaata että tonttimaata kaupunki turvaa elinvoimansa ja saa kaavoituksesta ja kunnallistekniikan rakentamisesta johtuvan maan arvon nousun itselleen.

KAJAANIN KAUPUNGIN MAAOMAISSUUS ASEMAKAAVA- JA HAJA-ALUEELLA

KAJAANIN KAUPUNGIN MAAOMAISSUUS KESKUSTASSA

Kuva 3. Kaupungin maomaisuuden sijainti

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Kaupunginvaltuusto päättää kaupungin maomaisuuden käytöstä valtuustokausittain laadittavassa [Maankäyttöpoliittisessa ohjelmassa](#).

2.3.2 Rakennukset

Kajaani-konsernin omistamat kiinteistöt	m ²
Tilakeskus	170 100
Vimpelinlaakson kehittämissiikelaytos	64 288
Kajaanin Teknologiakeskus Oy	37 175
Kiinteistö Oy Lohtajan Palvelukeskus	908
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	138 390
Kiinteistö Oy Kajaanin Kিসatie	560
Yhteensä	421 699

Omaisuu den arvo

Kaupungin rakennusomaisuuden tasearvo on 118,4 milj. euroa. Kajaani-konsernin rakennusomaisuuden tasearvo on 242,4 milj. euroa. (TP 2019)

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Kajaanin kaupungin rakennukset on luokiteltu neljään salkkuun. Salkutus määrittelee rakennusten pitkän aikavälin omistamisen periaatteet: mitä rakennuksia halutaan omistaa ja miten haluttujen rakennusten omistamiseen voidaan sitoutua pitkällä aikavälillä niin, että omaisuuden arvo, kunto ja käytettävyys säilyvät.

Tarvittavat ja pidettävät rakennukset muodostuvat Kajaani-konsernin käytössä olevista rakennuksista, joiden omistamista pidetään tärkeänä ja joiden avulla turvataan keskeinen palvelutuotanto pitkällä aikavälillä. Tarve, halu ja kyky omistaa nämä rakennukset ovat suuria.

Pidettävät ja kehitettävät rakennukset ovat usein teknisesti ja/tai toiminnallisesti vanhentuneita. Niissä voi olla vajaakäyttöä tai käyttöaste on heikko. Pitemmällä aikavälillä niiden tarve tai käyttötarkoitus voi muuttua. Rakennukset vaativat investointeja lähitulevaisuudessa tai keskipitkällä aikavälillä. Tarve omistaa nämä rakennukset voi olla muuttumassa tai voidaan harkita vaihtoehtoisia tilaratkaisuja.

Realisoitavien rakennusten tarve, käyttö ja omistus eivät ole tärkeitä. Ne voidaan myydä tai purkaa jollakin aikavälillä.

Kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti tärkeät rakennukset ovat yleensä suojeltuja asema- tai yleiskaavassa. Omistamalla halutaan turvata rakennusten arvo ja kunto. Joissakin tapauksissa näitäkin rakennuksia voidaan myydä.

Kaupungin omistamien rakennusten kertynyt korjausvelka on yli 20 milj. euroa ja Vilakkeen 4,2 milj. euroa. Rakennusten vuotuinen kuluminen on kaupungin rakennuksissa yli kuusi milj. euroa ja Vilakkeen rakennuksissa yli kaksi milj. euroa. Peruskorjaustarvetta kasaantuu joillekin vuosille yli 15 milj. euroa. Haasteena ovat suuret opetus- ja terveydenhuollon rakennusten peruskorjaukset. Niiden peruskorjausta tai korjaamatta jättämistä ja korjausten jaksotusta on suunniteltava entistä tarkemmin. Rakennusten investointiohjelma on kaupungin talouteen ja investointikykyyn nähden liian suuri. Tarvittavista ja pidettävistä sekä kaupunkikuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävistä rakennuksista pystytään huolehtimaan. Pidettävistä ja kehitettävistä rakennuksista huolehtiminen on haaste, joka vaatii toimenpiteitä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Palveluja, palveluverkkoa ja tilojen määrää ohjataan, sopeutetaan ja mitoitetaan konsernitasolla niin, että tilojen laajuus vastaa kaupungin palvelu- ja maksukykyä.
2. Korjausinvestointien toteuttamista ja jaksottamista suunnitelmakauden eri vuosille tasoitetaan ja tarkennetaan.
3. Investointisuunnitelma perustuu entistä tarkempiin kuntoarvioihin ja -tutkimuksiin sekä kustannusarvioihin.
4. Investointien vaihtoehtoisia toteuttamistapoja selvitetään.
5. Tilojen käytön tehokkuudelle määritellään tavoitteet.
6. Kaikki konsernin käytössä olevat hallintotilat keskitetään mahdollisuuksien mukaan kaupungin tiloihin.

2.3.3 Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet koostuvat kaduista, silloista, verkostoista, puistoista, liikunta- ja vapaa-ajan alueista ja toreista.

Omaisuu den arvo

Kaupungin kiinteiden rakenteiden tasearvo on 73,5 milj. euroa. Koko konsernin kiinteiden rakenteiden tasearvo on 294,1 milj. euroa. (TP 2019).

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Kiinteät rakenteet ja laitteet toteuttavat yhteiskunnallista palvelutehtävää. Niiden omaisuuden arvo säilytetään ja korvausinvestointeja tehdään poistoja vastaavasti. Katujen ja hulevesiverkoston korjausvelan määrä on selvityksen mukaan noin 50 milj. euroa. Vuosittain katujen peruskorjauksiin tulisi käyttää noin 2,5 milj. euroa, jotta korjausvelan määrä ei kasvaisi. Ympäristötekkinen lautakunta käsittelee vuosittain viiden vuoden suunnitelman kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointiohjelmasta.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Kaupunginvaltuusto päättää kaupungin katuverkon ja viheralueiden laajentamisesta valtuustokausittain laadittavassa [Maankäyttöpoliittisessa ohjelmassa](#), hyväksyttävissä osayleiskaavoissa ja asemakaavoissa.
2. Kaupunginvaltuusto ohjaa liikunta- ja tapahtuma-alueiden rakentamista hyväksymällä keskipitkän aikavälin [Liikuntapoliittisen ohjelman](#).

2.3.4 Koneet ja kalusto

Omaisuu den arvo

Kaupungin koneiden ja kaluston tasearvo on 7,4 milj. euroa. Koko konsernin koneiden ja kaluston tasearvo on 21,6 milj. euroa (TP 2019).

Omaisuu den merkitys palvelutuotannolle

Koneet ja kalusto ovat tuotantovälineitä, jotka ovat sidottu siihen, kuinka paljon Kajaani-konsernin oma organisaatio hoitaa investointi- ja kunnossapitotöitä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Kaupunginvarikon korvaamiseksi käynnistetään tilakeskuksen, kunnallistekniikan ja liikunnan, KAOn auto- ja turvallisuusalan, Kainuun pelastuslaitoksen ja Kajaanin Veden yhteisten toimitilojen suunnittelu. Selvitetään myös synergiaetu tilayhteistyöstä Ekokympin kanssa.
2. Ympäristötekni sen toimialan ja koulutusliikelaitoksen omien koneiden yhteiskäyttöä tehostetaan. Koneiden käyttöasteita ja taloudellisuutta seurataan ja raportoidaan talouden osavuositarkastuksessa. Seurannassa eritellään tuotanto- ja opetuskäyttö.
3. Ulkopuolista konekalustoa käytetään silloin, kun se on taloudellisesti tai toiminnallisesti järkevää.
4. Poikkeusolojen konekannan saatavuus turvataan omalla kalustolla tai ulkopuolisen kaluston hankintasopimuksissa. Sopimusten ja raportoinnin seurannasta vastaavat ympäristötekni sen lautakunta ja koulutusliikelaitoksen johtokunta. Raportointia valvoo kaupunginhallitus.

2.3.5 Sijoitustoiminta

Pysyvien vastaavien tase-erä sijoitukset sisältää kaupungin toiminnan edistämiseksi hankitut arvopaperit, kaupungin toimialaan liittyvät sijoitukset ja muut pitkäaikaiset sijoitukset. Kajaanin kaupungin kassavaroja on sijoitettu yhteensä 134,9 milj. euroa. (TP 2019)

Arvopaperit ja osuudet, osakkuusyhteisöosuudet 31.12.2019	Tasearvo
Kainuun Etu Oy	72 415
Loiste Lämpö Oy	379 442
Kiinteistö Oy Kajaanin Kিসatie	71 230
Kainuunmeren Työterveys Oy	228 200
Asunto Oy Kalliokatu 9	54 466
Osakkuusyhteisöosuudet yhteensä	751 287

Arvopaperit ja osuudet, muut osakkeet ja osuudet 31.12.2019	Tasearvo
Asunto Oy Koivunkanto (Kylmäkadun päiväkodin osakkeet)	27 594
Kajaanin Puhelinosuuskunta (puhelinosuuksia 522 kpl)	20 166
Keskinäinen Kiinteistö Oy Onnela-Koti	418 066
Kiinteistö Oy Kajaanin Kauppakatu 26 (huoneisto D 27)	21 276
Kuntarahoitus Oyj	25 228
Kuhmotorg Oy	8 409
Suomen Teatterikoulun kannatus Oy	3
Nordic Option Oy (Teknoventure Oy)	168 188
Vuokatin Matkailukeskus Oy	7 905
Ambus Holding Oy	6 413
Nordea Bank FRD Tapaturmarahasto	40 685
Kuntien Palvelukeskus KPK THH Oy (Kunnan Taitoa Oy)	38 211
Kuntien Palvelukeskus KPK ICT Oy (Kuntien Tiera Oy)	38 211
Kajaanin Matkailu Oy	750
Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmä Oy (Piletti)	3 038
Monetra Oy	720
Metsäliitto Osuuskunta (osuussijoitukset puukaupat)	35 462
Muut osakkeet ja osuudet yhteensä	914 791

Keskinäinen Kiinteistö Oy Onnela-Kodin myynnistä on neuvoteltu tilojen vuokraajan, Yrjö ja Hanna säätiön, kanssa.

Kaupunginvaltuusto päättää sijoitustoiminnan perusteista [Varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteissa](#).

2.4 Peruskaupunki

2.4.1 Palvelutuotanto ja tukipalvelut

Tilakeskus

Suunnittelee, rakennuttaa ja ylläpitää kaupungin rakennuksia.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Kaikki kaupungin palvelutuotannossa olevat tilat keskitetään tilakeskuksen hallinnoitavaksi.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Vastaa katujen ja muiden yleisten alueiden ylläpidosta ja rakennuttamisesta.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Toimintakykyisellä omalla konekannalla turvataan sovittu laatutaso ja koneiden saanti myös häiriötilanteissa.

2.5 Liikelaitokset

2.5.1 Yleislinjaukset liikelaitoksille

Kunnallinen liikelaitos voidaan perustaa liiketaloudellisten periaatteiden mukaan hoidettavaa kunnan toimialaan kuuluvaa ja yhtiöittämisveloitteen piiriin kuulumatonta tehtävää varten. Liikelaitoksen tehtävistä määrätään hallintosäännössä. Liikelaitos on kirjanpidollisesti eriytetty yksikkö, jolle valtuusto on antanut muita toimintayksiköitä itsenäisemmän aseman kunnan talousarviossa ja joka laatii erillisen tilinpäätöksen. Liikelaitos on osa kunnan hallintoa ja taloutta, ei erillinen oikeushenkilö eikä itsenäinen kirjanpitovelvollinen.

Tehtävä katsotaan liiketaloudellisin periaattein hoidetuksi silloin, kun tehtävän tulot kattavat sen suorittamisesta aiheutuvat menot. Tuloja ovat asiakasmaksut, korvaukset jäsen- tai sopimuskunnilta tai korvaukset kunnan toisilta yksiköiltä. Palvelujen hinnoittelussa noudatetaan ensisijaisesti kustannusvastaavuutta. Liikelaitokselle voidaan siirtää myös tehtäviä, joiden kustannuksia ei kateta täysimääräisesti asiakasmaksuilla, esimerkiksi viranomaistehtävät tai tehtävät, joissa kaupunki tukee toimintaa palvelusuoritteen hintaan sisältyvällä tariffituella tai muulla suoriteperusteisella toiminta-avustuksella. Liikelaitoksen näkökulmasta tällaisen toiminnan tulisi kuitenkin olla kannattavaa siten, että asiakasmaksut ja mahdollisesti erikseen saatavat tuet ja avustukset kattaisivat tehtävän kustannukset. Tehtävän hoitamisen kannalta välttämättömiin investointeihin liittyvät poistot ja rahoituskulut on otettava huomioon kustannuksina.

Liikelaitostamisen tavoitteena on tehostaa yksikön toimintaa ja varmistaa tuotteiden ja palvelujen laatu, selkeyttää yksikön vastuuta operatiivisesta toiminnasta ja nopeuttaa päätöksentekoa sekä luoda yksikön toimintaan ja taloudelliseen ohjaukseen markkinaehtoisia piirteitä.

Liikelaitoksen toiminnan kehittämisen vaihtoehdot ovat liikelaitoksen säilyttäminen edelleen, toiminnan yhdistäminen muiden saman alan toimijoiden kanssa, toiminnan yhtiöittäminen Kajaanin kaupungin omistukseen, toiminnan ulkoistaminen liikkeenluovutuksena tai toiminta taseyksikkönä/nettoyksikkönä.

2.5.2 Liikelaitosten omistukset

Liikelaitos	Liikevaihto milj. euroa TA 2021	Oma pääoma milj. euroa TP 2019
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	32,6	12,9
Kajaanin Mamselli	11,1	3,5
Kajaanin Vesi	7,7	26,1
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	4,1	6,3
Yhteensä	58,7	48,8

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Tuottaa perustutkintotavoitteista ammatillista koulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta ja työelämälle tarjottavia asiantuntijapalveluja Kainuussa ja Koillismaalla, lukiokoulutusta Kajaanissa ja koulutuspalveluita valtakunnallisesti.

Omaisuu den arvo

Aineelliset hyödykkeet yhteensä 4,3 milj. euroa, josta kiinteät rakenteet ja laitteet 0,6 milj. euroa ja koneet ja laitteet 1,7 milj. euroa sekä keskeneräiset hankkeet 2,0 milj. euroa. (TP 2019)

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Mahdollistaa kaupungin yleisen järjestämisvelvollisuuden piirissä olevan ammatillisen peruskoulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisen. Omaisuus on strategisesti merkittävää kaupungin elinvoimaisuudelle.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Koulutusliikelaitos on strategisesti merkittävä omistus, joka säilytetään ja jota kehitetään.
2. Koulutuskonserniyhteistyötä KAMK:n kanssa syvennetään.
3. Kaupunginvarikon korvaamiseksi käynnistetään tilakeskuksen, kunnallistekniikan ja liikunnan, KAOn auto- ja turvallisuusalan, Kainuun pelastuslaitoksen ja Kajaanin Veden yhteisten toimitilojen suunnittelu. Selvitetään myös synergiaetu tilayhteistyöstä Ekokymppin kanssa.
4. Koulutusliikelaitoksen ja ympäristötekni sen toimialan omien koneiden yhteiskäyttöä tehostetaan. Koneiden käyttöasteita ja taloudellisuutta seurataan ja raportoidaan talouden osavuositarkastuksessa. Seurannassa eritellään tuotanto- ja opetuskäyttö.
5. Poikkeusolojen konekannan saatavuus turvataan omalla kalustolla tai ulkopuolisen kaluston hankintasopimuksissa. Sopimusten ja raportoinnin seurannasta vastaavat ympäristötekni sen lautakunta ja koulutusliikelaitoksen johtokunta. Raportointia valvoo kaupunginhallitus.
6. Koulutusliikelaitoksen toimintaa voidaan laajentaa hallitusti muualle maahan, ja varmistaa näin säilyminen keskisuurten koulutuksen järjestäjien joukossa.

Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Tuottaa ateria- ja puhtaanapitopalveluita Kajaanin kaupungille. Vastaa palveluiden tuottamisesta myös poikkeusoloissa.

Omaisuu den arvo

Aineelliset hyödykkeet yhteensä 33 446 €, joka koostuu koneista ja laitteista. (TP 2019)

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Välttämätön tukipalvelu kunnan perustehtävälle, voidaan tuottaa itse tai ostaa. Jos tuotetaan itse, koneet ja laitteet ovat välttämättömiä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Tuotetaan kaupungin peruspalveluja tukevat ateria- ja puhtaanapitopalvelut liikelaitoksena tai tulosityksikkönä.
2. Tehdään markkinakartoitus Kaukametsän, Kajaterian ja Vuolijoki-Otanmäki-alueen ateria- ja puhtaanapitopalveluista, ja päätetään sen jälkeen mahdollisesta ulkoistuksesta.
3. Pidemmällä aikavälillä selvitetään innovatiivisia palvelun tuottamistapoja.

Kajaanin Vesi -liikelaitos

Vastaa toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisesta vesihuoltolaitostoiminnasta.

Kajaanin Vedellä on yhdeksän vedenottamo, seitsemän alavesisäiliötä, kaksi ylavesisäiliötä, muutama paineenkorotuspumppaamo, 47 jätevedenpumppaamo ja yksi jätevedenpuhdistamo. Talousvesiverkostoa on 528 km ja jätevesiviemäriverkostoa 264 km. Lisäksi omaisuuteen kuuluu toiminnassa tarvittavaa kalustoa.

Omaisuu den arvo

Aineelliset hyödykkeet yhteensä 26,9 milj. euroa, josta suurimmat erät: rakennukset 4,0 milj. euroa, johtoverkostot ja kiinteät rakenteet sekä laitteet 20,3 milj. euroa, kiinteät rakenteet ja laitteet 1,8 milj. euroa, keskeneräiset hankkeet 0,2 milj. euroa. (TP 2019)

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Omaisuu della tuotetaan vesihuoltopalvelut vajaalle 35 000 kajaanilaiselle noin 7 500 käyttöpaikalle/vesihuolto-liittymälle. Kajaanin Veden noin 7,5 milj. euron liikevaihdosta tuloutetaan kaupungille vuosittain 1,2 milj. euroa. Kajaanin Vesi laskuttaa noin 2 miljoonaa kuutiota talous- ja jätevettä vuodessa.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Toimintaa jatketaan kaupungin liikelaitoksena.
2. Liikelaitokselle asetetaan valtuustokausittain tuottotavoite.
3. Toiminnan tavoitteena on järjestää vesihuoltolain mukainen vesihuolto taloudellisesti ja kilpailukykyisesti sekä turvata toimintavarmuus ja pohjaveden laatu.
4. Liikelaitos toimii nykyisillä toiminta-alueillaan, joita laajennetaan ainoastaan asemakaava-alueita laajennettaessa.
5. Kaupunginvarikon korvaamiseksi käynnistetään tilakeskuksen, kunnallistekniikan ja liikunnan, KAOn auto- ja turvallisuusalan, Kainuun pelastuslaitoksen ja Kajaanin Veden yhteisten toimitilojen suunnittelu. Selvitetään myös synergiaetu tilayhteistyöstä Ekokymppin kanssa.

Vimpelinlaakson kehittämisl iikelaitos

Pitää hallinnassaan valtiolta luovutuksena siirtyneitä Vimpelinlaakson ja Seppälän oppilaitoskiinteistöjä, jotka luovutusehtojen mukaan on säilytettävä opetustoimen valtiosuutta saavan toiminnan käytössä. Rakentaa tarvittaessa uusia tiloja.

Omaisuu den arvo

Aineelliset hyödykkeet yhteensä 19,3 milj. euroa, josta rakennukset 16,3 milj. euroa, kiinteät rakenteet 2,4 milj. euroa ja keskeneräiset hankkeet 0,5 milj. euroa. (TP 2019)

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Tukee Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen ja Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy:n toimintaa vastamalla niiden käyttämistä kiinteistöistä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Vimpelinlaakson kehittämisl iikelaitos voidaan purkaa tarvittaessa.

2.6 Tytäryhtiöt

2.6.1 Yleislinjaukset tytäryhtiöille

Kaupungin hoitaessa muita kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Tytäryhtiömuotoisella toiminnan lisätään päätöksenteon nopeutta ja joustavuutta, saavutetaan toiminnanläpinäkyvyys kilpailuilla markkinoilla ja mahdollistetaan strategisen kumppanin (osakkaan) mukaantulo yhtiön toimintaan.

Tytäryhtiöiden toimintaa voidaan kehittää laajentamalla tai suuntaamalla toimintaa uudelleen, sulauttamalla toiminta toiseen yhtiöön, laajentamalla omistus pohjaa aina osakkuusyhtiöksi saakka tai luopumalla omistuksesta.

Yhtiöt vastaavat itse rahoitus- ja pääomahuollostaan. Kaupunki voi myöntää omavelkaisen takauksen pääsääntöisesti vain omistamalleen tytäryhtiölle tai merkittävästi omistetulle osakkuusyhtiölle. Takaus myönnetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Lainat on kilpailutettu asianmukaisesti ja lainanotosta on yhtiön hallituksen päätös.
- Omavelkainen takaus voidaan myöntää koko lainan määrälle tai osalle lainan määrää.
- Kaupungin osakkuusyhtiölle takaus voidaan myöntää enintään kaupungin omistusosuutta vastaavalle määrälle. Ehtona on, että omistajat samanaikaisesti osallistuvat yhteisön rahoitukseen omistusosuuttaan vastaavalla osuudella.
- Kaupunki perii myöntämästään takauksesta takausprovision.
- Tytäryhtiöiden lainojen kilpailuttamisesta ja mahdollisten takausten valmistelusta voidaan periä kaupunginhallituksen erikseen päättämä järjestelypalkkio.

Takauksia ja lainoja myönnettäessä on huomioitava kuntalain ja valtioneuvoston määräykset. Lisäksi takauksia annettaessa on otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

Takaus ei saa missään tilanteessa vaarantaa kaupungin kykyä hoitaa lakisäätteiset tehtävänsä. Takausta ei saa myöntää, jos takaukseen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kaupungin edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Vastavakuuksien ei tarvitse kattaa koko takaukseen liittyvää riskiä vaan riittää, että ne kattavat kaupungin riskien näkökulmasta riittävän osan. Edellä mainitut periaatteet vastaavat hyvin pitkälti vakiintuneessa oikeuskäytännössä jo aikaisemmin vahvistettuja periaatteita.

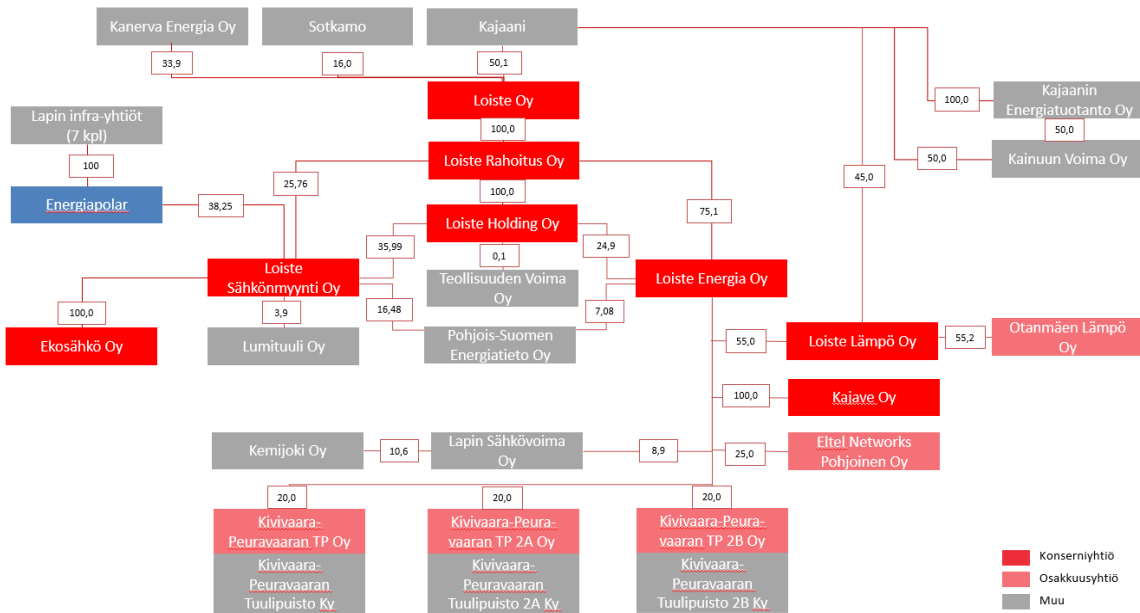
Kaupungin takausvastuut Kajaani-konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta olivat 33,5 milj. euroa ja muiden puolesta 1,4 milj. euroa 31.12.2019. (Vuonna 2020 realisoitunut 718 209 €).

Omistuksia muissa yhteisöissä 31.12.2019						
	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta
Kajaanin tytäryhteisöt						
Kajaanin Teknologiakeskus Oy	Kajaani	100,00	100,00	9 036 883,24	15 486 160,54	188 334,38
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	Kajaani	100,00	100,00	6 278 032,41	59 125 134,36	634 695,85
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	Kajaani	100,00	100,00	4 554 623,65	4 180 837,40	-85 195,72
Loiste Oy	Kajaani	50,10	50,10	-35 643 237,88	224 301 976,72	-3 960 861,50
Koy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus	Kajaani	74,80	74,80	446 983,94	2 894,96	-511,56
Edukai Oy	Kajaani	100,00	100,00	486 946,05	236 014,79	24 994,26
Kajaanin kuntayhtymät						
Kainuun sosiaali- ja terveydehuollon ky	Kajaani	47,53	47,58	7 194 637,68	91 116 234,21	71 852,83
Kainuun liitto	Kajaani	46,82	48,88	855 749,49	242 398,22	76 484,68
Kainuun jätehuollon ky Eko-Kymppi	Kajaani	42,79	42,80	841 295,13	2 518 095,32	149 690,65
Kajaanin osakkuusyhtiöt						
Kainuun Voima Oy	Kajaani	50,00	50,00	7 030 545,38	11 370 054,95	-20 738,90
Kajaanin Linja-autoasemakiinteistö Oy	Kajaani	50,00	50,00	7 470,36	14 952,23	-3 359,90
Kainuun Etu Oy	Kajaani	45,41	45,41	45 487,56	588 989,72	-23 650,24
Kiinteistö Oy Kajaanin Kisatie	Kajaani	41,40	41,40	16 520,32	4 538,92	-12 364,45
Kainuunmeren Työterveys Oy	Kajaani	22,82	22,82			
Ei yhdisteltävät						
Kajaanin Palvelusäätiö	Kajaani	50,00	70,00	462 451,37	764 589,55	26 328,83
Loiste Lämpö Oy	Kajaani	45,00	86,67			
<i>Loiste Lämpö on Loiste Oy:n tytär ja yhdistellään Loiste -konserin kautta</i>						
YHTEENSÄ				1 614 388,70	409 952 871,89	-2 934 300,79

Kajaani-konsernin osuus tytäryhtiöiden omasta pääomasta oli -14,8 milj. euroa. (TP 2019)

2.6.2 Energialiiketoiminta

loiste -yhtiöt

Kuva 4. Kajaanin kaupungin energialiiketoimintayhtiöt 2019 (Loiste-konserni)

Loiste Oy

Loiste-konserni myy ja toimittaa asiakkailleen energiaa ja niihin liittyvä palveluita.

Omaisuuksen arvo

Kajaanin kaupunki omistaa Loiste Oy:stä 50,1 prosenttia, Kanerva Energia Oy 33,9 prosenttia ja Sotkamon kunta 16,0 prosenttia.

Loiste Oy:n omistamien energialiiketoimintojen nettovarot ovat 362,5 milj. euroa, josta Kajaanin kaupungin laskennallinen osuus on 184,9 milj. euroa. (TP2019)

Omaisuuksen merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Omistus on strategisesti merkittävä ja liiketaloudellisesti tuottava. Taloudellinen merkitys on sekä suoraa (vuositainen osinko) että välillistä (aluetaloudellinen vaikutus).

Loiste Oy:n tytäryhtiö Kajave Oy:n verkkotoiminta on lakisäateistä monopolitoimintaa, jonka taloudellinen tuotto ja operatiivinen toiminta ovat säädelyä. Yhtiö ja sen päätöksenteko ovat lain mukaan oikeudellisesti eriytetty Loiste Oy:n tytäryhtiöiden sähkön myynti- ja tuotantotoiminnasta.

Loiste Oy tytäryhtiöineen voi tehdä yhteistyötä kaupallisin perustein kaupungin ja sen omistamien muiden yhteisöjen kanssa mm. paikallisen yhteiskuntainfran valvonnassa, ohjauksessa, viankorjauksessa, rakennuttamisessa ja mittauksissa sekä huoltovarmuuskriittisissä tietojärjestelmissä ja -liikenteessä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Omistus on strategisesti merkittävä ja liiketaloudellisesti tuottava.
2. Määräysvalta Loiste Oy:ssä säilytetään, mutta yhtiön omistuspohjaa voidaan muuttaa siten, että Loiste Oy säilyy kaupungin tytäryhtiönä (omistusosuus > 50 %). Sähkökauppaa ja siihen liittyviä palveluita ylläpitävissä tytäryhtiöissä Loiste Oy:n omistuspohjaa voidaan hallitusti vähentää.
3. Yhtiötä on johdettava ja kehitettävä niin, että saavutetaan kokonaisuutena paras mahdollinen toiminnallinen ja liiketaloudellinen tulos ja yhtiön arvo säilyy ja kasvaa.

Kajaanin Energiatuotanto Oy

Kajaanin Energiatuotanto Oy on perustettu vuonna 2020. Yhtiö omistaa 50 prosenttia Kainuun Voima Oy:n osakekannasta.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 100-prosenttisesti. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 23,8 milj. euroa ja vieraasta pääomasta 0,2 milj. euroa (15.10.2020)

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Omistus on strategisesti merkittävä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Omistuspohjaa voidaan laajentaa.

Kainuun Voima Oy

Tuottaa sähköä, kaukolämpöä ja prosessihöyryä.

Omaisuu den arvo

Kajaanin kaupunki omistaa 50 prosenttia ja kaupungin tytäryhtiö Kajaanin Energiatuotanto Oy 50 prosenttia. Kummankin omistajan käytössä on omistusosuuden mukaisesti 50 prosenttia KAVOn omistaman lämpövoimalaitoksen kattilakapasiteetista ja 50 prosenttia vesivoimatuotannosta.

Loiste Energia Oy on vuokrannut Kajaanin osuuden yhtiöstä. Höyryvoimalaitosta ja varakattilaa koskeva osa sopimuksesta on voimassa 31.12.2025 saakka, ellei laitosten kaupallinen käyttöikä pääty ennen sitä. Vesivoimaa koskeva osa sopimuksesta on voimassa 31.12.2043 saakka.

Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta 7,0 milj. euroa ja vieraasta pääomasta 10,7 milj. euroa (TP 2019).

Omaisuu den merkitys palvelutuotannolle

Yhtiön toiminta tukee lähienergian ja hukkalämmön hyödyntämistä, paikallista elinvoimaisuutta ja elinkeinoelämää sekä luonnonvarojen järkevää käyttöä. Yhtiö on ns. Mankala-yhtiö, jonka tarkoituksena on tuottaa omakustanteisesti sähköä ja lämpöä osakkailleen.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Strategista omistusta, jolla turvataan Kajaanin taajama-alueen kaukolämmön tuotannon riittävä omavaraisuus ja kustannustehokkuus.
2. Omistuspohjaa voidaan muuttaa hakemalla omistajiksi teollisia höyryn ja kaukolämmön käyttäjiä.
3. Kehitetään liiketaloudellisesti ja toiminnallisesti paras yritys rakenne yhdessä kaupungin muiden energiaomistusten kanssa ja jaetaan omistajuutta, omistajahyötyjä ja -riskejä höyryä ja kaukolämpöä tarvitsevien toimijoiden kanssa.
4. Yhtiön toiminnot voidaan eriyttää kahteen eri yhtiöön, vesivoimayhtiö ja höyrylämpöyhtiö (CHP). Vesivoimayhtiön omistus säilytetään kaupungilla.

2.6.3 Asuntoliiketoiminta

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

Pitää yllä vuokra-asuntoja Kajaanissa asuville ja opiskeleville.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 100 prosenttia Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarista. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 6,3 milj. euroa ja vieraasta pääomasta 59,1 milj. euroa (TP 2019).

Omaisuu den merkitys palvelutuotannolle

Omistus on strategisesti merkittävää. Se edistää osaltaan kajaanilaisten hyvinvointia.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Määräysvalta KOY Kajaanin Pietarissa säilytetään, mutta yhtiön omistus pohjaa voidaan muuttaa siten, että yhtiö säilyy kaupungin tytäryhtiönä (omistusosuus > 50 %).
2. Käyttöaste on pidettävä mahdollisimman korkeana, vähintään taloudellisen kannattavuuden tasolla.
3. Hinnoittelussa on pyrittävä alueella kilpailukykyiseen vuokratasoon.
4. Tiivistetään kaupungin ja yhtiön yhteistyötä kaupungin elinvoimaisuuden edistämiseksi.

2.6.4 Kiinteistöliiketoiminta

Kajaanin Teknologiakeskus Oy

Vuokraa, rakennuttaa, kunnostaa ja tarvittaessa myy tiloja yritystoiminnalle.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 100-prosenttisesti. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 9,0 milj. euroa ja vieraasta pääomasta 15,5 milj. euroa (TP 2019).

Teknologiakeskus omistaa 37 175 m² tiloja. Liikevaihto syntyy pääasiassa vuokratuloista. Vuokraustilanne vaihtelee jatkuvasti. Käyttöaste on noin 98 prosenttia. Kassavaranto on pysynyt positiivisena, mikä mahdollistaa pienet korjaukset ja parannukset ilman lainaa.

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Omaisuu s on strategista omistusta ja edistää kaupungin kehitystä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Omistus säilytetään 100-prosenttisenä.
2. Tavoitteena on, että kaikki kaupungin omistamat yritystilat keskitetään Kajaanin Teknologiakeskus Oy:hyn ottaen huomioon osakeyhtiölain ilmoittama yhtiön toiminnan tarkoitus.

Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus

Ylläpitää palvelukeskuskiinteistöä Kajaanin Lohtajan kaupunginosassa. Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari hoitaa yhtiön isännöinnin ja huollon.

Yhtiössä on neljä osakkeenomistajaa, kaksi rakennusta ja viisi huoneistoa. Kaksi osakkeenomistajaa ei ole huolehtinut velvoitteistaan ja niiden tilat ovat tyhjiillään. Yhtiö on ottanut tyhjät tilat haltuunsa, mutta ei ole saanut vuokrattua niitä. Kiinteistöissä ei ole tiedossa isompia korjaustarpeita. Pantinhaltijalle on tehty tarjous ravintolatilojen ostamisesta yhtiön haltuun.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 74,8 prosenttia. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta 446 984 euroa ja vieraasta pääomasta 2 895 euroa (TP 2019).

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Kiinteistössä sijaitsevat kaupungin kirjasto- ja nuorisotilat.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Tarjotaan myyntiin, turvataan kaupungin palvelutuotannon tarvitsemat tilat.

2.6.5 Muu liiketoiminta

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Järjestää amk-tutkintoon johtavaa koulutusta ja kansainvälistä tutkintotasoista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPAssa (Kajaanin ammattikorkeakoulun ja Oulun yliopiston Kajaanin yliopistokeskuksen yhdessä ohjaama yksikkö). Lisäksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 100-prosenttisesti. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 4,6 milj. euroa ja vieraasta pääomasta 4,2 milj. euroa (TP 2019)

Omaisuu den merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy on kaupungin elinvoimapolitiikan keskeisin tekijä. Se tuo alueelle nuorta ikäluokkaa ja tuottaa korkeakoulutettua työvoimaa alueen yrityksille.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy:n itsenäisyyden säilyttäminen on kaupunkistrategiatasoinen tavoite, ja sen omistus pidetään kaupungilla. Kaupunki voi luovuttaa osaomistuksen vain, jos valtakunnallisten koulutuspolitiikan linjausten takia omistuspohjan laajentaminen on perusteltua KAMK:n aseman vahvistamiseksi.
2. Koulutuskonserniyhteistyötä Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen kanssa syvennetään.
3. Selvitetään yhteistyömahdollisuudet jonkun yliopiston, toisen ammattikorkeakoulun ja/tai koulutusliikelaitoksen kanssa.

Edukai Oy

Järjestää työvoimapoliittista ja muuta kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavaa koulutusta ja muuta osaamisen kehittämiseen liittyvää palvelua. Edukai Oy on aloittanut toimintansa 21.4.2016. Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos on siirtänyt työvoimapoliittisen ja muun kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavan arvonlisäverollisen koulutuksen ja muut osaamisen kehittämisen palvelut Edukai Oy:n hoidettavaksi.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 100-prosenttisesti. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 486 946 euroa ja vieraasta pääomasta 236 015 euroa (TP 2019).

Omaisuu den merkitys palvelutuotannolle

Turvaa palvelutuotannon edellytyksiä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Säilytetään omistuksessa palvelutuotannon edellytyksiä turvaavana.

2.7 Osakkuusyhtiöt

Kainuun Etu Oy

Omistajakunnat eivät jatka yhtiön osakassopimusta 2021 alkaen.

Kiinteistö Oy Kajaanin Kisatie

Hallinnoi Kisatien liike- ja palvelukiinteistöä.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 41,4 prosenttia. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 16 520 euroa ja vieraasta pääomasta 1 576 euroa (TP 2019).

Omaisuu den merkitys palvelutuotannolle

Kiinteistössä toimii Kuurnan nuorisotalo.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Tarjotaan myyntiin.

Kajaanin Matkailu Oy

Lakkautetaan.

Kainuunmeren Työterveys Oy

Tuottaa työterveyspalveluja Kainuun sotelle, Kainuun kunnille ja alueen yrityksille. Yhtiö on aloittanut toimintansa 1.1.2020.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 22,8 prosenttia. Avaavan taseen 1.1.2020 perusteella Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 303 213 euroa ja vieraasta pääomasta 170 105 euroa.

Omaisuu den merkitys palvelutuotannolle

Ei merkitystä.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Kaupungin yhtiöltä ostamat työterveyshuollon palvelut voidaan kilpailuttaa tarvittaessa.

2.8 Säätiöt

Kajaanin Palvelutalossäätiö

Ylläpitää ja edistää iäkkäiden ihmisten hyvinvointia tuottamalla asumispalveluja eläkeläisille. Vuokratalot Sammontupa (Sammonkatu 8) ja Isotupa (Koulukatu 1) sijaitsevat Kajaanin keskustassa.

Säätiön valtuuskuntaan kuuluu 13–16 jäsentä, joista Kajaanin kaupunki nimeää neljä, Kajaanin evankelisuteriläinen seurakunta kaksi ja eri yhdistykset kukin yhden, yhteensä seitsemän jäsentä. Säätiön hallituksen viidestä jäsenestä yksi on Kajaanin kaupungin nimeämä.

Omaisuuksien arvo

Säätiöt eivät ole varsinaisesti kenenkään omistuksessa. Säädökirjassa on mainittu siitä, miten varat jaetaan säätiön lakkauttamisen yhteydessä. Määräysvalta säätiöön tulee tätä kautta. Kajaani-konsernin määräysvalta on 70 prosenttia. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 462 451 euroa, vieraasta pääomasta 764 590 euroa (TP 2019)

Omaisuuksien merkitys kaupungin palvelutuotannolle

Tukee iäkkäiden kajaanilaisten sujuvaa arkea.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Jatkuu ennallaan.

Vuokatin Säätiö

Vuokatin säätiö ylläpitää Vuokatin Urheiluopistoa ja kehittää liikuntaa, erityisesti hiihtourheilua. Säätiö on perustettu vuonna 1950. Suomen Hiihtoliitto Ry nimeää kolme hallituksen jäsentä, Kainuun Liikunta Ry kaksi ja Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos yhden jäsenen. Varsinainen liiketoiminta on ulkoistettu säätiön määräysvallassa olevalle Vuokatti Sport Resort Oy:lle. Vuokatin Säätiö omistaa Vuokatin Urheiluopiston maat ja rakennukset.

Jos säätiön puretaan tai lakkautetaan, omaisuudesta muodostetaan kolme rahastoa, joihin omaisuus siirretään hallituksen kokoonpanon mukaisessa suhteessa. Rahastoista yksi luovutetaan Suomen Hiihtoliitolle, yksi Kainuun Liikunnalle ja yksi Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitokselle. Rahastot luovutetaan käytettäväksi alkuperäisen säätiön mukaiseen toimintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on Vuokatin Säätiön ja Kajaanin kaupungin yhteisestä anomuksesta siirtänyt urheiluopiston ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitokselle 1.1.2019 alkaen. Kajaanin kaupungin alla oleva järjestämislupa mahdollistaa entistä monialaisemman koulutustoiminnan niin Vuokatissa kuin koko koulutusliikelaitoksen toiminta-alueella.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Kajaanin kaupunki jatkaa yhtenä Vuokatin Säätiön taustayhteisönä ja osaomistajana. Mikäli säätiön toimintaympäristössä tai taustayhteisöissä tapahtuu tulevaisuudessa muutoksia, Kajaanin kaupunki on valmis harkitsemaan kaikkia käytettävissä olevia vaihtoehtoja. Erityisesti huomioidaan Vuokatin urheiluopiston asiakkaiden pitkien viipymien tuoma aluetaloudellinen vaikuttavuus.

2.9 Kuntayhtymät

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Jos vastuu sosiaali- ja terveydenpalvelujen järjestämisestä siirtyy uudelle hyvinvointialueelle, kuntayhtymä lakkautetaan ja omaisuus siirtyy valtiolle.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 47,53 prosenttia. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 7,2 milj. euroa ja vieraasta pääomasta 91,1 milj. euroa (TP 2019).

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Perussopimus ohjaa 31.12.2022 saakka. Ei omistajapoliittisia linjauksia.

Kainuun liitto

Jos vastuu aluekehityksestä ja maakuntakaavoituksesta siirtyy tulevaisuudessa uudelle maakunnalle, kuntayhtymä lakkautetaan ja omistus siirtyy valtiolle.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 46,82 prosenttia. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 855 749 euroa ja vieraasta pääomasta 2,5 milj. euroa (TP 2019)

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Perussopimus ohjaa. Ei omistajapoliittisia linjauksia.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi

Hoitaa Kainuun kunnille ja Vaalan kunnalle lakisäätteisesti kuuluvia jätehuollon palveluja ja viranomaistehäviä.

Omaisuu den arvo

Kaupunki omistaa 42,79 prosenttia. Kajaani-konsernin osuus omasta pääomasta on 841 295 euroa ja vieraasta pääomasta 2,5 milj. euroa (TP2019).

Omaisuu den merkitys palvelutuotannolle

Turvaa osaltaan kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Omistajapoliittiset linjaukset

1. Jatkuu ennallaan.

